

ZAM OTOMATİK DEĞİL HÜKÜMETTEN

Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) 41. Dönem Yönetim Kurulu, 16 Eylül 2009 tarihinde bir yazılı açıklama yaparak, elektrik zam girişimlerini değerlendirdi ve zammın otomatik fiyatlandırmaya dayanmadığını ortaya koydu. Açıklamada, "Elektrik fiyatlarında indirim yapılması gerekirken zam hazırlığı yapılıyor. Hükümet maliyet bazlı fiyatlandırma diye yürürlüğe koyduğu otomatik fiyatlandırmayı Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt A.Ş (TETAŞ) aracılığıyla manipüle ediyor" denildi.

Elektrik fiyatlarında indirim yapılması gerekirken zam hazırlığı yapıldığının kaydedildiği açıklamada, "Hükümet maliyet bazlı fiyatlandırma diye yürürlüğe koyduğu otomatik fiyatlandırmayı Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt A.Ş (TETAŞ) aracılığıyla manipüle ediyor. Bu yılın başından itibaren elektrik üretim maliyetlerinde artış değil, azalış sözü olmasına rağmen toptan satıcı olan TETAŞ'ın elektrik satış fiyatlarına 1 Ekim 2009'dan geçerli olmak üzere yüzde 21.08'lik zam yapıldı" denildi.

TETAŞ'ın Türkiye elektriğinin yaklaşık yüzde 44-45'lik bölümünü sağlayan toptan elektrik alım-satımı yapan bir kamu kuruluşu olduğunun hatırlatıldığı açıklamada, şöyle denildi:

"Ancak TETAŞ elektriğin yalnızca yüzde 26.5'ini kamu elektrik santrallerinden (EÜAŞ) satın alabilmektedir ki, bu santrallerin hepsi büyük hidroelektrik santralleridir. Dolayısıyla yatırım maliyetleri yüksek olmakla birlikte işletme

maliyetleri yok denecek kadar az olan hidrolik santrallardan alım yapmaktadır. Bu dönemde EÜAŞ'ın büyük HES'lerinden yaptığı alımlardan kaynaklı TETAŞ'ta bir maliyet artışından söz edebilmek olanaksızdır.

TETAŞ satışa sunduğu elektriğin büyük bölümünü imtiyazlı özel sektör santrallerinden satın almaktadır. TETAŞ'ın enerji alımı içerisinde yap-işlet santralleri yüzde 48.3 ile en büyük paya sahiptir. Söz konusu 5 yap-işlet santralının 1 tanesi ithal kömüre dayanmakta olup, 4'ü doğalgaz santralidir. TETAŞ'ın enerji alımının yüzde 14.9'unu oluşturan yap-işlet-devret santrallerinin de kurulu güçlerine bakıldığında yarıdan fazlası doğalgaza dayalıdır. Bu yıl doğalgaz satış fiyatlarındaki gelişim incelendiğinde artış değil tam tersine yüksek oranlı indirimler söz konusu olmuştur.

Elektrik üreticilerine doğalgaz satış fiyatı Ocak- Ağustos 2009 döneminde şubat ve mayıs ayı indirimleriyle 77.68 kuruştan 47.14 kuruşa çekilmiştir. Yani 2008 yılında yapılan 34.7 kuruşluk zammın 31 kuruşu geri alınmıştır. Doğalgaz fiyatları nedeniyle de maliyet artışı değil, tersine azalışı söz konusudur.

TETAŞ satışa sunduğu elektriğin yüzde 26.7'sini ise kömüre dayalı iki santraldan almaktadır ki bunun büyük bölümü ithal kömüre dayalıdır. İthal kömür fiyatlarında ise artış değil, azalışı söz konusudur.

TETAŞ, elektrikte yaratılan borsa sisteminden de yüzde 4.8'lik alım yapmaktadır. Karaborsaya dönen bu sistemde bile 2009 yılında fiyat artışı değil azalışı vardır. Ocak-Temmuz 2009 döneminde sistem dengesizlik fiyatı gündüz saatleri için basit ortalama ile yüzde 4.75, puant saatler için

yüzde 0.45, gece saatleri için de yüzde 19.36 azalıştır.”

TETAŞ'ın zammı döviz kuru etkisi gibi gerçekçi olmayan gerekçelere dayandırılmaya çalışıldığına hatırlatıldığı açıklamada, “Aylık ortalama döviz kuru artışlarına bakılacak olursa da Nisan, Mayıs, Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarında düzenli bir şekilde düşüş gösterdiği ortadadır” denildi.

TETAŞ Üzerinden Fiyatlara Müdahale

TETAŞ'ın mali yapısının 2006 yılından bu yana bozulmaya başladığının devlet kurumlarının resmi raporlarına yansıtıldığına kaydedildiği açıklamada, TETAŞ'ın 2008 yılında elektrik satışı ve diğer faaliyetlerinden 983 milyon TL zarar ettiğini hatırlatılarak, şöyle denildi:

“AKP Hükümeti, Dünya Bankası'ndan bu yıl onaylanan enerji alanına yönelik kredi karşılığında otomatik fiyatlandırma başta olmak üzere her türlü maliyeti tüketicilere

doğrudan yansıtacağına dair söz vermiştir. AKP Hükümeti'nin 2009 yılı KİT Yatırım ve Finansman Programı'na bakıldığında ise TETAŞ'ın 18 milyon TL faiz dışı fazla vermesinin öngörüldüğü görülmektedir.

TETAŞ geçen yıla aynı miktarda satış yapmış olması durumunda 2009 yılını 11.3 milyar TL satış geliri ile kapatacaktır. Geçen yılki satış miktarıyla aynı miktarda satış yapmasına rağmen bu yılki fiyat tarifesi üzerinden TETAŞ geçen yıla göre satış gelirini 1.9 milyar TL artırmış olacaktır.

TETAŞ, hükümetin enerji KİT'leri üzerinden elektrik fiyatlarına müdahale etme aracı olmuştur. Otomatik fiyatlandırma kararında da TETAŞ'ın tarifesi için bir formül öngörülmemiş, tarife belirlenirken Hükümetin KİT Yatırım ve Finansman Programı'na atıfta bulunulmuştur.”

Hükümet Kaynak Arayışında

Ekonomik krize önlem gerekçesiyle pek çok ürünün satışını artırmak için büyük oranlı vergi indirimlerine gidildiğinin hatırlatıldığı açıklamada,

AKP Hükümeti'nin temel bir kamu hizmeti olan elektrikte fiyat artışları yoluyla vergi gelirlerini artırmakta ısrar ettiği vurgulandı.

Açıklamada zamların temel nedeni “elektrikte serbest piyasa uygulamaları sonucunda kamu enerji kuruluşlarının zarar ettirilmiş olması ve hükümetin kendisine kaynak arayışı” olarak ifade edilirken, “Bu çerçevede elektrik enerjisi alanındaki sorunların kamu inisiyatifi ile çözülebileceğini vurguluyor; devlete sırtını dayayan serbest piyasa modelinden vazgeçilmesini, karaborsanın ve elektrikte otomatik fiyatlandırmanın derhal yürürlükten kaldırılmasını talep ediyoruz” denildi. ◀

